

AVRUPA İNSAN HAKLARI
MAHKEMESİ'NİN 1996
TARİHLİ MIALHE V.
FRANSA KARARI ÜZERİNE
BİR İNCELEME*

Arş. Gör. Faruk TURİNAY**

* Bu makale hakem incelemesinden geçmiştir ve TÜBİTAK-ULAKBİM Veri Tabanında indekslenmektedir.

**Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırma Görevlisi. Galatasaray Üniversitesi Kamu Hukuku Doktora Öğrencisi.

ÖZ

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde davacı William Mialhe'nin aynı ülkeye karşı açtığı iki dava vardır: 1993 tarihli Mialhe v. Fransa (no 1) ve 1996 tarihli Mialhe v. Fransa (no 2). İki davanın hareket noktasını oluşturan olayların bir kısmı ortaktır. İlk kararda, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin özel ve ailevi hayatın korunmasına ilişkin 8. maddesine uygunluk incelenmiştir. Bu incelemeye konu alan ikinci kararda ise Mialhe'nin maruz kaldığı muamelelerin adil yargılanma hakkının düzenlendiği 6. maddeye uygun olup olmadığı tartışma konusudur. Söz konusu davada davacı idari süreçte silahların eşitliği ilkesinin, adli süreçte ise savunma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yaptığı incelemede idari süreçte bazı düzensizliklerin olduğunu belirlemiş, fakat adli süreçte bu düzensizliklerin mahkemeler tarafından giderildiğini ortaya koymuştur. Mahkemeye göre, kişinin maruz kaldığı muameleler bir bütün olarak ele alındığında adil ise adil yargılanma hakkının ihlal edildiği söylenemez. Sonuç olarak, Mialhe kararı adil yargılanma hakkı bakımından sürecin bir bütün olarak adil olması kriterini getirerek bu hakkın yorumlanması konusunda önemli bir katkıda bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: *adil yargılanma hakkı, sürecin bir bütün olarak adil olması kriteri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Mialhe Kararı, vergi ceza hukuku, ceza hukuku.*

AN ANALYSIS ON CASE OF MIAILHE V. FRANCE OF EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS DATED 1996

ABSTRACT

There are two case processed by Applicant William Miailhe against same country before European Court of Human Rights: Miailhe v. Fransa (no 1) dated 1993 and Miailhe v. Fransa (no 2) dated 1996. Some of circumstances of both cases are common. Conformity to "right to respect for private and family life" Article 8 of European Convention on Human Rights is examined in the first case. Accordance to Article 6 "right to a fair trial" of proceedings whose Miailhe have been exposed to are in the latter case which come up for discussion in this study. Applicant have claimed that principle of equality of arms in administrative process and right to defence in judicial process have been infringed in the case. European Court of Human Rights, in its examination, states there are some irregularities in administrative process; but also denotes courts have resolved the irregularities in judicial process. According to the Court, if proceedings whose someone has been exposed to, taken as a whole, is fair; it can not be said that there is a violation of right to a fair trial. Consequently, Case of Miailhe contributes to interpretation of Article 6 as it constitutes the criterion of being fair of process as a whole.

Keywords: *right to a fair trial, criterion of being fair of process as a whole, European Court of Human Rights, Case of Miailhe, fiscal criminal law, criminal law*

GİRİŞ

Adil yargılanma hakkına ilişkin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümlerinin vergi hukuku alanındaki uyumsuzluklara uygulanması ve yorumlanma biçimi açısından önem taşıyan, aynı zamanda ceza hukukunu ilgilendiren 1996 tarihli Miailhe/Fransa kararı, bu incelemenin konusunu oluşturmaktadır. Bu kararın hareket noktasını oluşturan olayların bir kısmı aynı kişinin aynı ülkeye karşı açtığı 1993 tarihli Miailhe v. Fransa davasıyla ortaktır. 1996'da karara bağlanan ikinci davada silahların eşitliği ve savunma hakkının ihlal edildiğine dair iddia, adil yargılanma hakkı bakımından uyumsuzluk oluştururken, diğer kararda arama ve elkoyma koruma tedbirlerinin uygulanması sırasında gerçekleşen bir ihlal iddiasının kişinin özel ve ailevi hayatına saygı hakkı yönünden değerlendirilmesi söz konusu olmuştur.

Eski kararlarında özel alanla kamusal alan arasındaki ayrımı belirginleştiren Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'nun^[1] ihlal olmadığı yönündeki kararına rağmen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Miailhe (no 1) davasında ihlal yönünde karar vermiştir. Miailhe kararının, Funke v. Fransa ve Crémieux v. Fransa kararlarıyla aynı günde verilmesi bir yana, içerik olarak paralellik gösterdiği ve özellikle vergi hukuku bağlamında birlikte ele alındığı hatırlatılabilir^[2]. Ayrıca belirtmek gerekir ki, özel hayatın korunmasına müdahaleye meşruiyet kazandıran m.8/2'de sayılan unsurlar Strazburg'da, Miailhe kararıyla birlikte bu üç karara kadar ciddi seviyede ele alınmamıştır^[3]. Strazburg Mahkemesi'nin arama ve el koyma uygulamalarında hâkim kararı gerektiği konusundaki ısrarı, Fransa'da 1986 ve 1989 reformlarıyla getirilen söz konusu güvenceyi sağlayan düzenlemelerden sonra açılan Keslassy davasında Sözleşme'ye uygunluk kararı vermesinden anlaşılmaktadır^[4].

Miailhe davaları ekonomik ve vergisel arka planı ve cezai/hukuki sonuçlarıyla iktisat, vergilendirme ve hukukun birbirinden farklı etki ve dinamiklerini^[5] sergilemesi bakımından ilgi çekici görünmektedir. Karışıklığa yer vermemek

- [1] Richard Card, "Human Rights and Substantive Criminal Law", ed. John A. Andrews, Human Rights in Criminal Procedure: A Comparative Study, Martinus Nijhoff Publishers, The Hague, 1982, s.367.
- [2] Vincent Sepulchre, Droit de l'Homme et Libertés Fondamentales en Droit Fiscal, Éditions Larcier, Bruxelles, 2005, s.253; Nihal Jayawickrama, The Judicial Application of Human Rights Law: National, Regional and International Jurisprudence, Cambridge University Press, Cambridge, 2002, s.627.
- [3] Steven C. Greer, Les Exceptions aux Articles 8-11 de la Convention Européenne des Droits de l'Homme, Conseil d'Europe, Strazbourg, 1997, s.23.
- [4] Mualla Buket Soygüt Arslan, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Miailhe/Fransa Kararı", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 16, 2009, s.170.
- [5] Hakan Uzelturk, "A Scalene Triangle: Economy, Tax, Law", ed. Yoseph Edrey and Marco Greggi, Tax Law and the Mediterranean Area, Lulu, Bologna, 2012, s.93.

amacıyla, bu incelemede Miailhe davası terimiyle 1996 tarihli adil yargılanma hakkı yönünden uygunluk denetimi yapılan kararının kast edilmekte olduğunu vurgulamak gerekir.

Fransa'ya karşı açılmış olan 1996 tarihli Miailhe davasının, vergi uyumsuzluklarında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin uygulanıp uygulanamayacağını sınanması yönüyle yalnız olduğu söylenemeyecektir. Her ne kadar karar sonucu olumsuz olsa da karşı oy görüşleriyle kaydadeğer bir adım sayılabilecek Ferrazzini v. İtalya kararı ile Bendenoun v. Fransa kararının yanı sıra ihlal olduğu doğrultusunda sonuçlanan Funke v. Fransa davası bu bağlamda hatırlatılabilir.

I. OLAYLAR^[6]

1960'tan Mayıs 1983'e kadar Filipinler'in Bordeaux fahri konsolosu olan William Miailhe, aynı zamanda bu ülkenin Toulouse konsolosluğunun sorumlusudur. Gümrük görevlilerinin 5-6 Ocak 1983'te şirket merkezi ve konsoloslukta gerçekleştirdiği ve 15.000'e yakın belgeye el koyduğu arama-el koyma operasyonu sadece mali denetimi amacıyla sınırlı olmayıp Miailhe ve annesinin fiilen Fransa'da ikamet edip etmediğinin soruşturulmasını da amaçlamaktadır^[7].

Gümrük soruşturmaları başkanının girişimiyle başlayan yargısal soruşturma, yukarıda belirtildiği gibi, ceza kanununda yapılan değişikliklerin bir sonucu olarak 2 Aralık 1992'de yargılamaya son verilmesiyle tamamlanmıştır. El koyulan belgeler Ocak 1993'te Miailhe'ye iade edilmiştir^[8]. Davacının maruz kaldığı işlemler Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin iki kararına konu olmuş, ilkinde mahkeme Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine hükmetmiş, ikincisinde ise Fransa Miailhe'ye cezai olmayan zararlar dolayısıyla 50.000 Fransız francı, dava masrafları ve diğer giderler için 60.000 Fransız francı ödemeye mahkûm edilmiştir^[9].

A. İdari Vergi Denetim İşlemleri

4 Mart 1983'te, Fransız Ulusal Vergi Soruşturmaları Bürosu, davacıya 1979, 1980, 1981 ve 1982 yıllarına ilişkin genel vergi denetim durumuyla ilgili ihtar göndermiştir. Miailhe'nin kendisinin Filipinler'de ikamet ettiğini ileri sürmesinden ötürü Gelirler İdaresi Filipinler'deki vergi tarhiyat belgelerinin yanı

[6] Miailhe v. Fransa Kararı (No 2), Başvuru numarası: 18978/91, Tarih: 26.09.1996, <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57811>, Kararın Fransızca metni için bkz: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#{"fulltext":\["miailhe"\],"itemid":\["001-62636"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#{), erişim tarihi: 11.11.2013.

[7] Miailhe v. Fransa Kararı (No 2), Par. 7.

[8] Ibid., Par. 7.

[9] Ibid., Par. 8.

sıra Fransa'daki ve yurtdışındaki tüm banka hesaplarının ayrıntılarını gösteren evraki talep etmiştir. 20 Nisan 1983'te, Mialhe, Gümrük tarafından el koyulan ve iadesini istediği bazı belgelerin elinde olmamasından ötürü olumsuz yanıt vermiştir^[10].

Mayıs 1983'te vergi müfettişi Vergi Usul Kanunu'nun (*Code des Procedures Fiscales*) L.81 ve devamındaki hükümler ile Gümrük Kanunu'nun (*Code des Douanes*) 64A maddesi gereğince teftiş yetkisini kullanarak 9478 belgeyi incelemiştir. Bu belgelerin gümrük otoriteleri tarafından muhafaza edilip sınıflandırıldığı ve 1200 ila 1300'ünün kopyasının alındığı bilinmektedir^[11].

Yaklaşık dokuz ay sonra, 9 Şubat 1984'te vergi müfettişi, "çifte vergilendirmenin ve vergi gelirlerine ilişkin vergi kaçakçılığının önlenmesi"ni düzenleyen 9 Ocak 1976 tarihli Fransız-Filipin Vergi Antlaşması'nın 26. maddesine dayanarak Filipin makamlarından idari yardımlaşma talep etmiştir. 21 Mart 1985'te müfettiş iade edilen ve davacının ve annesinin ek olarak teslim ettiği 1980 ve 1982 yıllarına ilişkin 41 belgeyle başka yollardan elde edilen 30 belgeyi incelemiştir. Bu belgeler 8 Kasım 1984'te Paris'teki Gelirler İdaresi'nin merkezine ulaştırılmıştır^[12].

Denetimler sonucunda, 1979 yılı için 22 Aralık 1983'te, 1980 yılı için 4 Aralık 1984'te, 1981 yılı için 19 Şubat 1985'te ve son olarak 1982 yılı için 12 Mart 1985'te toplam dört adet ek tarhiyat yapılmıştır. Gelirler İdaresi, hatalı işlemleri düzeltmek amacıyla, 1979, 1980 ve 1981 yıllarına ilişkin ihbarları ilk önce 16 Temmuz 1985'te, daha sonra davacının görüşleri ışığında 8 Kasım 1985'te değiştirmiştir^[13].

İdari, vergisel ve cezai süreci ilgilendiren belgelerin aynı olmadığı görülmekte olup farklı vergi dönemleri ve tarhiyatın dayandığı temeller, gayrimenkul ve tarım gelirlerinin genel vergi gelirlerinden ayrılması gibi konularda hatalar diğer ayrıntıları oluşturmaktadır^[14].

B. İdari Yargı Süreci

Mialhe, 1979-82 yıllarına ilişkin ek tarhiyatlara karşı idare mahkemelerinde girişimlerde bulunmuştur. 12 Aralık 1991 tarihinde Bordeaux İdare Mahkemesi, davacının tarhiyata söz konusu yıllara ilişkin tarhiyatlara dayanak oluşturan belgeleri talep edip araştırdığını kanıtlayamadığına hükmetmiştir^[15].

[10] Ibid., Par. 9.

[11] Ibid., Par. 10.

[12] Ibid., Par. 11.

[13] Ibid., Par. 12.

[14] Ibid., Par. 13.

[15] Ibid., Par. 14.

Bordeaux İdari İstinaf Mahkemesi, 15 Haziran 1995'te vergi tarhiyatının, kısmen Gümrük İdaresi'nin Sözleşme'nin 8. maddesine aykırı şekilde el koyduğu belgelere dayandığına karar vermiştir^[16].

C. Vergi Kaçaklığına İlişkin Cezai Süreç

15 Nisan 1986'da Vergi Suçları Kurulu (*Commission des Infractions Fiscales*) Vergi Usul Kanunu'nun L.228 hükmü uyarınca vergi suçlarıyla ilgili sorumluluğun soruşturulması için onay vermiştir. Böylece Gelirler İdaresi, davacının 1981 ve 1982 yılları bakımından vergi kaçakçılığı faaliyetine ilişkin girişimde bulunmuş, Gümrük İdaresi'nce kendisine verilen bazı belgeleri dosyaya eklemiştir. Ayrıca soruşturmacı hâkimin talebi üzerine, Filipinler'den gelen belgeler dosyaya girmiştir^[17].

Soruşturmacı hâkim, 6 Mayıs 1988'de Miaillhe'ya karşı Bordeaux Ceza Mahkemesi nezdinde, bilerek vergiye tabi gelirlerini gizlemek suretiyle hile kullanarak 1981-82 yıllarına ilişkin vergi tarhından ve ödemelerinden kaçınmak suçlamasında bulunmuştur^[18]. Miaillhe'ye ilişkin olarak Filipinler'den gelen bilgilere göre, Bay ve Bayan Miaillhe 1980 ve 1982 yıllarında vergi ödemekten kaçınmak amacıyla Filipinler'de ikamet etmiş görünmektedir^[19].

Bordeaux Ceza Mahkemesi, 11 Ocak 1989'da Miaillhe'nin, hukuka aykırı el koyma işlemlerine dayanmasından ötürü yargısal sürecin geçersiz ve yok olduğu doğrultusundaki ön itirazlarını reddetmiştir. Ayrıca, gümrük görevlilerinin yetkilerinin sınırlarını aşmadığı, kişisel bir özgürlüğün ihlalinin söz konusu olmadığı hükme bağlanmıştır. Bundan başka, Fransız ve Filipin makamları arasındaki yazışmaların dosyada yer alması gerektiği belirtilmiştir. Mahkeme, Miaillhe'yi, Fransa'da vergi ödeme sorumluluğundan kurtulmak amacıyla hileli davranışlar sergilemekten 3 yıl hapis ve 150.000 Fransız frangı para cezasına mahkûm etmiştir^[20].

Davanın intikal ettiği Bordeaux İstinaf Mahkemesi, 7 Haziran 1989 tarihli kararında, Miaillhe'nin ön itirazlarını reddetmiş; aynı konuda hem Filipin hem Fransız kanuni düzenlemesi olmadığı için Fransız-Filipin antlaşmasının uygulanamayacağını, Gelirler İdaresi'nin vergi işlemlerinin Fransa'daki belgelere dayandığını ortaya koymuştur. Mahkemeye göre, Miaillhe her ne kadar Filipinler'de ikamet ettiğini iddia etse de Filipinler'deki gelirini beyan etmemiştir. El koyulan belgeler arasında Miaillhe'ye ait notların incelenmesiyle anlaşıldığı üzere davacının aldatma kastı tespit edildiğinden on ayı derhal infaz edilmek

[16] Ibid., Par. 15.

[17] Ibid., Par. 16, 17.

[18] Ibid., Par. 18.

[19] Ibid., Par. 19.

[20] Ibid., Par. 20-21.

üzere 3 yıl hapis cezasını onayladığı gibi para cezasının 150.000'den 250.000 franga çıkarılmasına hükmetmiştir^[21]. Nihayet Fransız Yargıtay'ı Miaillhe'nin temyiz itirazını 18 Mart 1991'de reddetmiştir^[22].

Davacı Miaillhe, 18 Mart 1991'de hapse girmiş, aynı yılın 21 Temmuz'unda şartlı tahliyle serbest bırakılmıştır. Miaillhe, ayrıca 8 Kasım 1991'e kadar vesayet altında tutulmuştur^[23].

II. HUKUKİ SORUNUN BELİRLENMESİ

Davacının Gelirler İdaresi ve Filipin makamlarınca mahkemeye gönderilen belgelerin eline geçmediği ve böylece idari süreç bakımından silahların eşitliği, cezai süreç açısından ise savunma hakkının çiğnendiği yönündeki itirazının haklılığı ve bir hukuka aykırılık varsa Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlal edilip edilmediği, karardaki hukuki sorunu oluşturmaktadır.

Sözleşme'nin koruduğu adil yargılanma hakkının Mahkeme tarafından çizilecek sınırları kadar olayların içeriği ve sürecin bütününe adil olup olmadığı da uyumsuzluktaki hukuki sorunun birer parçasıdır.

III. DAVACININ İDDİALARI VE DAVALININ SAVUNMALARI

Miaillhe, Gelirler İdaresi'nin elindeki tüm belgelere erişemediğini, bu durumun Veri Suçları Kurulu'nun (CIF) mütalaasını açıklamasından önceki idari aşamadaki silahların eşitliği ilkesiyle çelişki oluşturduğunu ve ceza davası sürecinde savunma hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Davacı, bu iddiasına dayanak olarak Sözleşme'nin 6. maddesinin ilk fıkrasını göstermektedir^[24].

Fransız hükümetine göre ise öncelikle, davacının başvurusu, konu bakımından Sözleşme'nin yetki alanı dışındadır. İkinci olarak Vergi Suçları Kurulu'na başvuru ve ek tarhiyat bakımından iç hukuk yolları tüketilmemiştir. Üçüncü olarak Gümrük İdaresi tarafından el koyulan belgeler ortaya konmadığı için davacı mağdur sayılamaz.

İdari vergi denetimiyle Vergi Suçları Kurulu'nun işlemlerinin farklı olduğunu vurgulayan davalı Fransız hükümeti kurulun kararlarının idari makamları ve mahkemeleri bağlamadığını ve 6. madde kapsamında değerlendirilemeyeceğini

[21] Ibid., Par. 24.

[22] Ibid., Par. 25.

[23] Ibid., Par. 26.

[24] Ibid., Par. 33.

savunmaktadır^[25]. Nitekim Vergi Suçları Kurulu'nun Fransız hukukundaki konumuna bakıldığında, Fransız Yargıtay'ı Ceza Dairesi'nin 28 Ocak 1991 tarihli kararına^[26] göre Vergi Suçları Kurulu'nun “yargısal olmayan bir danışma organı” (*un organe consultatif et non juridictionnel*) olarak tanımlandığı görülmektedir^[27].

Hükümet, bunlara ek olarak, Miaillhe'nin davaya konu yıllarla ilgili belgeleri talep etmediğini, o yüzden belgelere erişemediği iddiasının kabul edilemeyeceğini ileri sürmüştür^[28]. Bunlara karşılık, davacı Miaillhe'nin, söz konusu belgeleri mütemadiyen ilgili makamdan talep etmiş olduğunu ileri sürdüğü görülmektedir^[29]. Son olarak, davalı taraf, Mahkemenin, Miaillhe'yi vergi kaçakçılığı suçuna mahkûm eden 18 Mart 1991 tarihli Yargıtay kararıyla sona eren cezai süreci değerlendirmek durumunda olduğunu ortaya koymuştur^[30].

IV. UYGULANACAK HÜKÜM

Uyuşmazlıkta idari ve adli süreçteki muamelelerin kendisine uygunluğunun incelendiği düzenleme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin ilk fıkrasıdır:

Herkes, gerek medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar, gerek cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir.

V. MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ

İdari ek tarhiyat işlemlerinin hâlihazırda beklemede olduğunu belirten Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, iç hukuk yollarının tüketildiğini, başvurunun mağdur olup olmadığının davanın esasını oluşturduğunu belirtmiştir^[31].

Miaillhe açısından, madde 6, idarenin sadece hukuka uygun şekilde toplanan bilgilerle soruşturma yapmasını gerektirmektedir. Kendisine karşı kullanılan ve asli ikametgâhını gösteren bütün belgeler, hukuka aykırı şekilde toplanmış ve özel ailevi hayatıyla ilgilidir ki bu durum “davanın kalbi” olarak nitelendirilmektedir.

[25] Ibid., Par. 33.

[26] Bkz: Chambre Criminelle de la Cour de Cassation, 28 janvier 1991, n°90-81.526 P et 90-81.606 P et 89-86597 P; RJF 4/91 n°528.

[27] Jean-Claude Drie, Procédures de Contrôle Fiscal: La Voie d'Équilibre, L'Harmattan, Paris, 2005, s.333.

[28] Miaillhe v. Fransa Kararı (No 2), Par. 34.

[29] Ibid., Par. 36.

[30] Ibid., Par. 34.

[31] Ibid., Par. 37.

Nitekim ilk davada Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, davacı lehine 8. maddenin ihlal edildiğine hükmetmiştir. Miailhe'ye göre eline geçen belgeler eksik olup kendisinin Filipinler'de ikamet ettiğini göstermemektedir; bu nedenle savunmasını gereği gibi yapamamıştır^[32].

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, ilk olarak el koyulan belgelerin Mayıs 1983'te Gümrük İdaresi'nden Gelirler İdaresi'ne geçtiğini, 3 yıl sonra Gelirler İdaresi'nin 1981 ve 1982 yıllarına ilişkin olarak gelirlerini hileli yollarla belirtmekten kaçınmakla suçlanan Miailhe hakkında girişimde bulunduğunu ve ek tarhiyatları gerçekleştirdiğini not etmektedir. Mahkeme, ihlal yönündeki 1993 tarihli ilk kararın 25 Şubat 1993'te, dolayısıyla belgelerin Gümrük İdaresi'nden Gelirler İdaresi'ne nakledilmesinden sonra verildiğine dikkat çekmektedir. Ayrıca, ceza davası dosyasındaki, gerek Fransadaki gerekse Filipin makamlarından talep edilen tüm belgelere davacının ulaşabilmesi mahkemece kayda değer bulunmaktadır^[33].

Kabul etmek gerekir ki, dava dosyası, Filipin makamlarınca sağlanan tüm belgeleri içermemektedir. Fakat adli soruşturma esnasında, söz konusu belgeler, ceza dosyasına yalnız soruşturmacı hâkimin talebiyle eklenmiştir. Öte yandan, Miailhe'nin Filipinler'le güvenilir bağlantılar kurma imkânı mevcuttur^[34].

Mahkemenin, Miailhe kararını farklı kılan en dikkat çekici gerekçesine kararın 43. paragrafında yer verilmiştir. Buna göre, *muamelelerin bir bütün olarak adil olması yeterince tatmin edicidir*. Strazburg Mahkemesi'nin aynı doğrultudaki bir başka kararına PS v. Almanya davasında^[35] rastlanmakta olup işlemlerin genel gidişatının adil olup olmadığı değerlendirilmektedir^[36]. Buna, başka bir bağlamda olsa da paralel olan Edwards v. United Kingdom kararı da eklenebilir^[37].

Davanın ilk derece ve temyiz aşamalarından önce ortaya çıkan olası düzensizlikler varsa bile mahkemeler tarafından giderilebilmiştir^[38].

Davayı olağan mahkemeler, kendi yetki sınırları içinde ele almışlardır. Bu nedenle mahkeme, Miailhe'nin yokluk itirazını reddetmiştir. Bundan başka, mahkemeler karar verirken yalnızca dosyada yer alan ve tarafların yargıçlardan önce değerlendirip iddialarını onlara göre ortaya koyduğu belgelere dayalı olarak hüküm kurmuşlardır. Böylelikle, davacının adil bir şekilde yargılandığı

[32] Ibid., Par. 38.

[33] Ibid., Par. 41.

[34] Ibid., Par. 42.

[35] PS v. Almanya Kararı, Başvuru numarası: 33900/96, Tarih: 20.12.2001, Par. 19, 30.

[36] Arianna Andreangeli, EU Competition Enforcement and Human Rights, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2008, s.87.

[37] Christoph Safferling, International Criminal Procedure, Oxford University Press, Oxford, 2012, s.381-382.

[38] Ibid., Par. 43.

anlaşılmaktadır. Vergi Suçları Kurulu'na danışma sürecinde ve ceza soruşturması ve kovuşturması sürecinde kesin belgelerin ortaya konmasındaki eksiklikten ötürü, Miaillhe'nin savunma hakkının ve silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiği söylenemez^[39]. Mahkeme bu noktada, 24 Şubat 1994 tarihli Bendenoun v. Fransa kararına atıf yapmaktadır^[40].

Mahkeme, ayrıca vergi mükellefinin Vergi Suçları Kurulu nezdinde, otuz gün içinde ihtiyaç duyduğu bilgilere ulaşmak amacıyla iletişime geçebileceğini not etmektedir. Öte yandan, gerek ilk derece gerekse istinaf, ceza mahkemeleri, iddia olunan hilenin maddi unsurlarını hiçbir kısıtlama olmaksızın takdir edebilmekte, beraat kararı verebilmektedir.

Bir tavsiye makamı olarak Vergi Suçları Kurulu görüşünü açıklamadığı hallerde çekişmeli yargılama sürecinin başlamayacak olması, başka bir anlatımla, sürecin başlamasının Kurul'un kararına bağlı olması bazı hallerde mükellefin zor duruma düşme endişesini artırabilecektir. Yine de bir danışma organının ancak bir ön müdahalesinden bahsedilebilir. Derdest davada yargısal bir soruşturma söz konusu olup (güvenceye zarar verebilecek, Kurul ile mükellef arasında) doğrudan bir bağlantı bulunmamaktadır^[41].

Sonuç olarak, olaydaki muameleler bir bütün olarak ele alınırsa adildir. Bu yüzden, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlali söz konusu değildir^[42]. Mahkemenin kararını oybirliğiyle verdiği görülmektedir.

SONUÇ

1993 ve 1996 tarihli Miaillhe kararları, başlangıçta belirtildiği üzere yalnızca davalı ve davacı açısından aynı olmayıp içerik itibarıyla de devamlılık arz etmektedir^[43]. İnceleme konusu olan 2. Miaillhe kararına konu olan olay vergi ceza hukuku çerçevesinde değerlendirilebilecektir^[44].

Miaillhe tarafından, adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasıyla açılan davada, vergi soruşturmasının idari sürecinde silahların eşitliği ilkesinin, cezai sürecinde ise savunma hakkının çiğnenmiş olması, davacının dayandığı olgu olarak görünmektedir. Mahkeme yaptığı değerlendirmede Miaillhe'nin belgelere erişme ve ihtiyacı olan bilgileri elde etme imkânının mevcut olduğunu, olayda atıfta bulunulan Vergi Suçları Kurulu'nun idari bir danışma kurumu niteliği

[39] Ibid., Par. 44.

[40] Bendenoun v. Fransa Kararı, 24 Şubat 1994, Seri A, No 284, s. 22, Par. 53.

[41] Miaillhe v. Fransa (No 2), op.cit., Par. 45.

[42] Ibid., Par. 46.

[43] Laurent Barone, l'Apport de la Convention Européenne des Droits de l'Homme au Droit Fiscal Français, l'Harmattan, Paris, 2000, s.63.

[44] Ibid.

taşımından ve mahkemeyi bağlayıcı karar verememesinden ötürü kurum dolayısıyla “bağımsız ve tarafsız mahkeme” kuralının zedelenmediğini ortaya koymuştur. Ayrıca olağan mahkemelerin kendi yetki sınırlarını aşmaksızın hüküm tesis etmesi merciinin belirttiği gerekçelerdendir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin ihlal olmadığına dair en özgün ve çarpıcı dayanağı, *Miailhe*’nin maruz kaldığı uygulamaların bir bütün olarak ele alındığında yeterince adil oluşudur (“*taken as a whole, were fair*”)^[45].

Hemen belirtmek gerekir ki, AİHM içtihatları arasında “bir bütün olarak adil olma” kıstasını kullanma bakımından *Miailhe* kararı yalnız değildir^[46]. Örneğin *Buzescu v. Romanya* davasında mahkemeye göre “adalet, sürecin bütünü esas alınarak belirlenmek zorundadır.”^[47]. Bununla beraber, *Miailhe* kararı, yarattığı kriterle öncü bir nitelik taşımaktadır.

Mahkemenin gerekçesinden, uyumsuzluğa konu süreçte birtakım sorunlar olmakla birlikte bu *düzensizliklerin* Sözleşme’nin 6. maddesini ihlal edecek düzeyde olmadığını varsaydığı çıkarılabilir. Nitekim mahkemeye göre, adli soruşturma öncesi ortaya çıkan düzensizlikler mahkemeler tarafından telafi edilmiştir. Buradan hareketle, mahkemenin adil yargılanma hakkının korunması konusunda bir denge gözettiği söylenebilir. Öyle ki, mahkemenin bu denge gözetme eğiliminden dolayı zaman zaman “düzensizlik” olarak nitelendirilen bazı hukuka aykırılıkları ihlal sonucunu doğurmayacak şekilde mazur gördüğü savunulabilecektir.

Davada sıklıkla atıf yapılan Vergi Suçları Kurulu (CIF) nezdinde yapılacak işlemlerin adil yargılanma hakkına uygun olması gerektiği, *Miailhe* kararından çıkarılabilecek bir başka sonuçtur^[48]. Böylece, adil yargılanma hakkı CIF gibi idari niteliği ağır basan kamu makamlarının işlemlerine uygulanabilir hale gelmiştir. Diğer taraftan Fransız iç hukukuna bakıldığında, bu gelişmenin sonuçlarının ne Yargıtay (*Cour de Cassation*) ne de Danıştay (*Conseil d’Etat*) tarafından dikkate alınmadığı not edilmektedir^[49].

Öte yandan, kararda *Miailhe*’nin Filipinler makamlarınca sağlanan belgelere erişememe iddiasının yeterince çürütülmediği görülmektedir. Bu bağlamda, *Miailhe*’nin Filipinler’le olan güçlü bağları, ihtiyaç duyduğu takdirde bilgi ve belgelere erişme imkânı ya da Filipin belgelerinin idare tarafından

[45] *Miailhe v. Fransa* (No 2), op.cit., Par. 45.

[46] Joseph M. Jacob, *Civil Justice in the Age of Human Rights*, Ashgate Publishing, Aldershot, 2007, s.170.

[47] *Buzescu v. Romanya* Kararı, Başvuru numarası: 61302/00, Tarih: 24.08.2005, Par. 68, [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-69120#{"itemid":\["001-69120"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-69120#{)

[48] Christian Lopez – Nicole Stolowy, *La Facturation de Complaisance dans les Entreprises: Fausses Factures, Factures Fictives au Regard du Droit Fiscal et du Droit Pénal*, l’Harmattan, Paris, 2001, s.61.

[49] *Ibid.*

değil soruşturmacı hâkimin talebiyle dava dosyasına girmiş olması ihlalden söz edilememesi sonucunu doğuracak kadar tatmin edici birer gerekçe olarak gösterilemeyecektir. Süreç boyunca, Mialthe'nin kendi aleyhinde kanıt olarak kullanılacak belgelere erişiminin sağlanması gerektiğini söylemek adil yargılanma hakkının kapsamı bakımından yanlış olmayacaktır. Bu nedenle, özellikle savunma hakkı bakımından mahkemenin ihlal olmadığı yönündeki kararı ciddi biçimde eleştiriye açık görünmektedir. Son olarak, Mialthe (No 2) kararının, özellikle adil yargılanma hakkının ilk fıkrasındaki, medeni hak ve yükümlülükler ya da cezai suçlamalar unsurlarına sıkışmış ihlal halleri göz önüne alınır, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin vergi uyumsuzluklarına uygulanabilirliği açısından bir geri adım olduğu ileri sürülebilecektir.

KAYNAKÇA

- ANDREANGELI, Arianna, *EU Competition Enforcement and Human Rights*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2008.
- BARONE, Laurent, *l'Apport de la Convention Européenne des Droits de l'Homme au Droit Fiscal Français*, l'Harmattan, Paris, 2000.
- CARD, Richard, "Human Rights and Substantive Criminal Law", ed. John A. Andrews, *Human Rights in Criminal Procedure: A Comparative Study*, Martinus Nijhoff Publishers, The Hague, 1982, ss.349-374.
- DRIE, Jean-Claude, *Procédures de Contrôle Fiscal: La Voie d'Équilibre*, l'Harmattan, Paris, 2005.
- GREER, STEVEN C., *Les Exceptions aux Articles 8-11 de la Convention Européenne des Droits de l'Homme*, Conseil d'Europe, Strasbourg, 1997.
- JACOB, Joseph M., *Civil Justice in the Age of Human Rights*, Ashgate Publishing, Aldershot, 2007.
- JAYAWICKRAMA, Nihal, *The Judicial Application of Human Rights Law: National, Regional and International Jurisprudence*, Cambridge University Press, Cambridge, 2002.
- LOPEZ, Christian – STOLOWY, Nicole, *La Facturation de Complaisance dans les Entreprises: Fausses Factures, Factures Fictives au Regard du Droit Fiscal et du Droit Pénal*, l'Harmattan, Paris, 2001.
- SAFFERLING, Christoph, *International Criminal Procedure*, Oxford University Press, Oxford, 2012.
- SEPULCHRE, Vincent, *Droit de l'Homme et Libertés Fondamentales en Droit Fiscal*, Éditions Larcier, Bruxelles, 2005.
- SOYGÜT ARSLAN, Mualla Buket, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Mialthe/Fransa Kararı", *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 16, Güz 2009, ss.159-171.
- UZELTURK, Hakan, "A Scalene Triangle: Economy, Tax, Law", ed. Yoseph Edrey and Marco Greggi, *Tax Law and the Mediterranean Area*, Lulu, Bologna, 2012, ss.93-110.